

виховання на засадах народної педагогіки в процесі виховання зумовлена соціальною потребою сьогодення, тобто, відродження національної культури, збереження й збагачення неоціненних духовних скарбів народу.

Ідеям народної педагогіки, як важливому засобу виховання молодого покоління, надавав увагу Г. С. Сковорода. У своїх притчах, байках, листах він говорив про природовідповідність виховання та радив звертатися до рідного слова, народної творчості, бо «правильне виховання полягає у природі самого народу» [3].

Ідеями народної педагогіки переймалися і Т. Г. Шевченко, який добре знав побут і звичаї українського народу [1], і І. С. Нечуй-Левицький, який розглядав виховні проблеми як єдине ціле з етнічною педагогікою з формування національної самосвідомості, духовності: «Народні наші пісні, казки, приказки, колядки, козацькі думи, – все це в українського народу невичерпний, багатий скарб для навчання та виховання ...» [2].

Саме з дитячих років закладаються основи духовності, яка розвивається протягом усього життя. Духовність – це категорія, яка розкриває людину, як істоту, яка глибоко вкорінена в культуру, є гуманною, моральною, із широкими пізнавальними інтересами. Духовність не існує поза національною свідомістю. Духовність – поняття синтетичне, узагальнююче і всеохоплююче, воно включає такі поняття, як духовна культура, духовні потреби, духовні інтереси, духовне життя.

Національно-патріотичне виховання – це передусім виховання на культурно-історичному досвіді рідного народу, в основі якого його традиції, звичаї, обряди, ритуали, свята. Основною метою національно-патріотичного виховання на сучасному етапі є передання вихованцям соціального досвіду, успадкування ними духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування незалежно від національної приналежності особистісних рис громадянина Української держави, духовності, трудової, моральної, розумової, естетичної, правової, фізичної та екологічної культури.

Певна річ, що національне виховання в системі освіти здійснюється з урахуванням пізнавальних можливостей та психологічно-вікових особливостей студентів певного фаху. Особливе місце в цьому процесі належить студентам/курсантам – майбутнім працівникам Національної поліції України. Пояснюється це особливістю психології, прикметою якої є здатність оволодівати новими знаннями, сприймати норми поведінки, виробляти власне світосприйняття та світобачення. Саме тому основи національного виховання значною мірою закладаються в цей період життя та навчання.

#### **Список бібліографічних посилань**

1. Гуржій І. О. Тарас Шевченко про героїчне минуле України. Київ : Знання, 1964. 46 с.
2. Нечуй-Левицький І. С. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. Київ : Обереги, 1992. 87 с.
3. Сковорода Г. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. Київ : Наук. думка, 1983. 542 с.

Одержано 08.11.2017

---

УДК 371

**Наталія Львівна ГОРБАЧ,**

старший викладач кафедри іноземних мов факультету № 1  
Харківського національного університету внутрішніх справ;  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1965-9027>;

**Тетяна Михайлівна КАЛЬЧЕНКО,**

старший викладач кафедри іноземних мов факультету № 1  
Харківського національного університету внутрішніх справ;  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2153-5883>

## **ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ КУРСАНТІВ- ПРАВООХОРОНЦІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Професійну майстерність слід розглядати як цілісний стан професійної культури фахівця і досягнення його в процесі підготовки цілком реально за умов інтенсивного навчання, організаційно-методичного та матеріального забезпечення. Відносини викладача зі слухачами

будуються як спільна творча діяльність. Одним з основних елементів, який дозволяє продуктивно швидко і ефективно навчатися новому, а особливо іноземної мови, є вміння спілкуватися. Спілкування, або комунікація – одна з форм взаємодії людей. В процесі діяльності людині доводиться спілкуватися з іншими людьми. При цьому вони обмінюються інформацією, здійснюють вплив один на іншого, проводять навчання, передачу досвіду. Спілкування є засобом формування і функціонування свідомості.

Спілкування – є процес встановлення і підтримання цілеспрямованого, прямого або опосередкованого тими або іншими засобами контакту між людьми, так чи інакше пов'язаними один з одним в психологічному відношенні. Це специфічний термін і його англійський аналог «communication» не може охопити всі аспекти розуміння цього слова. Так як комунікацією (транслітерація англійського слова) називають технічні засоби зв'язку або вузький специфічний аспект спілкування. В основі ділового спілкування лежить вирішення важливого службового питання, яке відповідальне конкретну справу, що стосується долі людей, матеріальних і фінансових витрат, а нерідко і правових відносин з неприємними наслідками для суб'єктів спілкування.

У переважній кількості випадків спілкування працівника ОВС з іншою людиною це акт поведінки і дій, який здійснюваний для вирішення певних професійних завдань. Його професійні особливості визначаються результатом, який повинен бути досягнутий серед тих якостей які необхідних співробітнику ОВС, повинні бути такі якості мислення як висока асоціативність, гнучкість, вибірковість пам'яті, здатність передбачати, спостережливість, розвиненість інтуїція і фантазія. Виховання цих якостей можливо через проблемне навчання, ділові ігри, диспути, участь в науково-дослідній роботі. Ділові ігри відіграють велику роль в процесі вивчення будь-якої іноземної мови. Наприклад, при вивченні теми «Робота поліції» на першому курсі Харківського національного університету внутрішніх справ, пропонується ділова гра «Я – поліцейський Громадянської Поліції ООН». Дія гри відбувається на території вигаданого держави Корамбії, де три роки тому стався збройний конфлікт на релігійному ґрунті. Розігрується ситуація опитування свідків і потерпілого. Викладач, теж бере участь в грі, виступає в ролі партнера. Це передбачає психологічну рівність. Здатність бути психологічно рівним необхідна для поліцейського цивільної поліції ООН. При відсутності цієї здатності він навряд чи може виконувати миротворчі завдання і гідно представляти свою країну.

Крім мовної установки, визначається ряд психологічних правил, а саме *Правило передбачливості* в спілкуванні, яке вимагає враховувати наслідки сказаних слів і поведінки в різних ситуаціях спілкування, думати не тільки про те, що сказати, а й як сказати. Помилково сказана фраза, тон, слово можуть серйозно нашкодити спілкуванню, а часом на довгий час зіпсувати відносини між людьми.

*Правило авторитету, справедливості і доброзичливості представника влади.*

Поліцейський – не приватна особа, а представник влади, працівник правової сфери. Йому слід пам'ятати, що в спілкуванні з громадянами він представляє не себе і навіть не тільки свою державу, а Громадянську Поліцію ООН.

*Правило діалогічності.* Людину, що говорить активно можна легше і краще зрозуміти, отримати необхідну для вирішення питання інформацію, простежити, яку позицію вона займе, яку лінію і тактику розмови почне проводити. Для цього поряд з пропозицією висловитися поліцейському не варто спочатку відразу зачіпати болючі і складні питання, інакше співрозмовник може замкнутися в собі. Краще дати йому кілька хвилин заспокоїтися.

*Правило уваги до співрозмовника* і до того, що він говорить. Всім своїм виглядом – позою, виразом обличчя і очей, голосом – висловлювати готовність об'єктивно розібратися і допомогти. Неприпустимо займатися чимось іншим, відволікатися на телефонні розмови, демонструвати квапливість і бажання швидше розлучитися з заявником, поглядати весь час на годинник.

*Правило активного слухання і підтримки мовної активності громадянина:* слухати, вивчати, розуміти, оцінювати. Висловлюючись, людина не просто повідомляє, але завжди і поводить по відношенню до представника влади і предмету розмови.

Домінантою формування курсанта як майбутнього співробітника правоохоронних органів стає особистісний підхід, абсолютне визнання гідності кожної особистості, її права на вибір, власну думку, самостійний вчинок. Змінюються акценти: особистість слухача – не об'єкт формування, а суб'єкт діяльності.

Одержано 06.11.2017